

РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ З ПИТАНЬ ВЕТЕРАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПСИХОЛОГО-ПРИРОДНИЧИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
(В МЕЖАХ ФОРУМУ З
ПІДТРИМКИ ВЕТЕРАНІВ,
ВЕТЕРАНОК ТА ЧЛЕНІВ ЇХ
СІМЕЙ «РІВНЕНСЬКА
ЄДНІСТЬ»)

Рівне

27-28 лютого 2025

РІВНЕНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

РІВНЕНСЬКА
ОБЛАСНА
ДЕРЖАВНА
АДМІНІСТРАЦІЯ

ПСИХОЛОГО-
ПРИРОДНИЧИЙ
ФАКУЛЬТЕТ
РДГУ

Соціально-психологічна реабілітація ветеранів. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, проведеної в межах Форуму з підтримки ветеранів, ветеранок та членів їх сімей «Рівненська єдність» 27-28 лютого 2025 року / Упорядники проф. Р. Павелків, проф. Н. Корчакова, проф. В. Безлюдна. Рівне, РДГУ, 132 с.

грибами, попередження інфекційних хвороб (в т.ч. СНІДу або COVID, венеричних захворювань).

В умовах війни надзвичайно актуальною стала необхідність надання сестрою медичною старшою базової психологічної підготовки дітям і родинам вихованців у межах професійної компетенції. Тому, досвід експериментальної діяльності тимчасового науково-дослідного колективу медичних сестер дошкільних навчальних закладів, із питань формування психологічної компетентності медичних сестер дошкільних навчальних закладів в умовах війни є надзвичайно актуальним. «Медичні сестри закладу акцентують увагу на дотриманні психогігієнічного режиму» [2; с. 97]. Завдяки сформованій психологічній компетентності, вони виявляють погіршення емоційного стану, психологічні проблеми, психічні розлади та надають психологічну допомогу. Вони фіксують випадки, консультації у «Журналі ведення поширених психічних розладів на первинному рівні медичної допомоги із використанням керівництва mhGAP».

Висновок. В умовах воєнного стану, питання збереження фізичного, психічного, ментального здоров'я є надзвичайно актуальним і для його покращення, важливо мати сформовану психологічну компетентність медичним сестрам старшим, закладів дошкільної освіти.

Список використаних джерел

1. Комплексний план зміцнення здоров'я дітей на 2023 – 2024 навчальний рік <https://vseosvita.ua/library/kompleksnyi-plan-zmitsnennya-zdorovya-ditei-na-2023-2024-navchalnyi-rik-758492.html>

2. Удосконалення професійної та психологічної компетентності медичних сестер дошкільних навчальних закладів./За ред. Вронської В.М. Рівне, РОІППО, 2011. 110с.

Галатюк Михайло

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки,

освітнього менеджменту та соціальної роботи

Рівненського державного гуманітарного університету

СПОРТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ

Актуальність повідомлення зумовлена нагальною необхідністю пошуку ефективних засобів, інструментів і шляхів вирішення проблеми фізичної реабілітації ветеранів війни та їх сімей. На сьогодні є велика кількість ветеранів, які потребують фізичної реабілітації, додаткової уваги, піклування, а також підтримки від держави, громадських організацій та установ.

Одним із ефективних інструментів фізичної реабілітації та соціальної інтеграції ветеранів є ветеранський спорт. На нашу думку, залучення ветеранів та їх сімей до активної спортивної діяльності допоможе покращити стан вирішення проблем фізичної реабілітації ветеранів. До цих проблем належать зокрема ті, що пов'язані з відсутністю матеріальних ресурсів і спеціального обладнання для здійснення реабілітації ветеранів та їх сімей.

Аналіз наукових досліджень засвідчує, що дослідниками активно вивчається: взаємозв'язок мотивації та результатів спортивної діяльності людини [1; 2]; вплив спортивної діяльності на психіку особистості [1; 3]; вплив спортивної діяльності на розвиток людини, її моральні якості [2; 4].

Окремі наукові дослідження стосуються проблем фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни в умовах ветеранських просторів. У наукових працях розкриваються можливості інтервенцій із рухових навантажень низької інтенсивності для

здійснення фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни в умовах ветеранських просторів [4].

Важливою проблемою, яка ускладнює організацію та проведення спортивних заходів із фізичної реабілітації ветеранів, залишається стигматизація – суспільне нерозуміння потреб ветеранів. Одним з негативних наслідків стигматизації є утворення психологічних бар'єрів у ветеранів, а також труднощі з мотивацією під час досягнення цілей фізичної реабілітації.

Відзначимо, що проблема фізичної реабілітації ветеранів є інтегративною і складною для вирішення, вона вимагає реалізації комплексного підходу до здійснення системних реабілітаційних заходів після завершення гострого періоду складних травм і поранень.

Мета повідомлення – розкрити зміст спортивної діяльності ветеранів; схарактеризувати оздоровчу та комунікативну функції спортивної діяльності в процесі фізичної реабілітації та соціальної інтеграції ветеранів і їх сімей.

Виклад основного матеріалу повідомлення. У літературних джерелах, які стосуються основних напрямків організації процесу фізичної активності людини, а також за необхідності її фізичної реабілітації, відзначається, що спортивна діяльність – це система заходів, здійснюваних фахівцями фізичного виховання для розвитку та популяризації спорту та відновлення внутрішніх ресурсів людини. Відзначимо, що спортивна діяльність є окремим видом дозвілля людини. Як правило, до спортивних заходів належать: навчально-тренувальні збори, турніри, спортивні фестивалі та багато іншого [2]. У процесі аналізу наукових праць, які стосуються теорії та практики спортивної підготовки, з'ясовано, що спортивна діяльність – це цілеспрямована спеціально організована активність, яка поєднує тренування, змагання, туристичні походи та інші форми участі в спорті. В процесі спортивної діяльності особистість зазнає змін на біологічному, педагогічному, соціальному та психологічному рівнях [1; 2].

У контексті нашого дослідження відзначимо, що спортивна діяльність ветеранів – це інтегративне поняття, яке охоплює мотиви, цілі, задачі, методи і способи, форми, результати, а також ресурси організації цілісного процесу фізичної реабілітації та соціальної інтеграції ветеранів. Спортивна діяльність ветеранів поєднує фізичну, психологічну, освітню і соціальну складові фізичної реабілітації та соціальної адаптації. У цьому контексті, результати фізичної реабілітації та соціальної інтеграції залежать від обраного виду спорту, його відповідності потребам, інтересам і можливостям ветерана (рис. 1).

Рис. 1. Структура спортивної діяльності як інструменту фізичної реабілітації та соціальної інтеграції ветеранів

На основі узагальнення термінологічного апарату нашого дослідження відзначимо, що фізична реабілітація ветеранів – це система заходів, спрямованих на відновлення

фізичного здоров'я, рухових функцій та працездатності людей, які зазнали фізичних чи психологічних травм під час військової служби [3].

Фізична реабілітація є важливою складовою загальної реабілітації ветеранів, що поєднує як медичну, так і психологічну, соціальну та професійну підтримку. Метою фізичної реабілітації ветеранів є: відновлення фізичних функцій (реабілітація після травм, стресових навантажень та іншого), покращення якості життєдіяльності, адаптація до нових умов життя, підтримка психологічного стану, а також профілактика ускладнень після операцій. Л. Черчик вважає, що особливість реабілітації ветеранів полягає в необхідності дотримання інтегрованого підходу, а також поєднанні багатокomпонентності та індивідуалізованості з урахуванням специфіки травм ветеранів, психологічних наслідків військових дій. Під час реабілітації ветеранів потрібно враховувати потреби і проблеми їх сімей. У зв'язку з цим, відзначає авторка, реабілітація має будуватись на основі міждисциплінарного підходу, що поєднує зусилля лікарів, практичних психологів, фізичних терапевтів, соціальних робітників та інших допоміжних фахівців [3].

Ми дотримуємось думки, що реабілітація ветеранів вимагає реалізації індивідуального підходу, який враховує медичні показники проблеми, а також соціальні та психологічні складові життєдіяльності ветерана. Йдеться про те, що потрібно створювати індивідуальні реабілітаційні програми, які враховують особливості, побажання і потреби кожного ветерана окремо. Цей підхід допоможе досягти високих результатів під час відновлення здоров'я та покращення якості життя ветеранів [3; 4]. Вважаємо, що залучення ветеранів до спортивної діяльності у різних формах – це один з перспективних шляхів побудови ефективної індивідуальної траєкторії фізичної реабілітації та соціальної інтеграції ветеранів, які характеризуються високим рівнем внутрішньої мотивації та інтересом до занять обраним видом спорту.

До важливих чинників, які визначають результати спортивної діяльності, позитивно впливають на фізичну реабілітацію та соціальну інтеграцію ветеранів належать:

- мотивація (формування інтересу до занять обраним видом спорту, залучення ветеранів до участі в змаганнях, нагородження переможців цінними призами та заохочувальними подарунками);
- розвиток ветеранського спортивного руху, а також сучасної спортивної інфраструктури закладів ветеранського спорту;
- використання сучасних засобів поширення інформації (наприклад, соціальні мережі та інші електронні ресурси) для популяризації історій успіху та високих спортивних досягнень ветеранів-спортсменів.
- пошук перспективних шляхів залучення ветеранів до спортивної діяльності на основі співпраці з громадськими організаціями фізкультурно-оздоровчої і спортивної спрямованості. До цих організацій належать національні спортивні федерації, а також фізкультурно-спортивні товариства.

На нашу думку, одним з перспективних способів залучення ветеранів та їх сімей до спортивної діяльності є розвиток спортивних клубів і секцій, а також організація спортивних змагань, проведення різноманітних оздоровчо-рекреаційних заходів. У процесі нашої наукової розвідки встановлено, що важливими функціями спортивної діяльності, які сприяють фізичній реабілітації та соціальній інтеграції ветеранів є: оздоровча функція і комунікативна функція. Коротко розкриємо зміст відзначених функцій спортивної діяльності ветеранів.

Оздоровча функція спортивної діяльності ветеранів полягає у збереженні та зміцненні фізичного, психічного та соціального здоров'я. Ця функція є однією з ключових, адже регулярна фізична активність не лише сприяє фізичній реабілітації організму, але й допомагає запобігти численним захворюванням, поліпшити емоційний стан і виробити звичку здорового способу життя. Реалізація цієї функції забезпечує не тільки збереження здоров'я ветеранів, але й підвищує якість життя, а також активного дозвілля. Оздоровча

функція сприяє розвитку свідомого та відповідального ставлення до власного здоров'я як важливої життєвої цінності.

Оздоровча функція спортивної діяльності спрямована на підвищення фізичної працездатності та зменшення втоми завдяки інтеграції спорту в повсякденну життєдіяльність ветеранів. Крім цього, реалізація цієї функції допомагає покращити пам'ять, швидкість мислення та здатність зосереджуватися під час занять різними видами фізичної активності. Важливим засобом реалізації оздоровчої функції є використання здоров'язбережувальних технологій у процесі залучення ветеранів до занять обраними видами спорту.

Комунікативна функція. Ця функція орієнтована реалізовувати завдання щодо забезпечення соціального здоров'я та соціальної інтеграції ветеранів, а саме розвитку комунікативної компетентності та соціальних взаємозв'язків.

На нашу думку, позитивно впливає на соціальне здоров'я ветеранів сімейне відвідування спортивних і фізкультурно-оздоровчих заходів, а також територій рекреації та місць спільного дозвілля і спілкування. Колективна спортивна діяльність створює необхідний простір для соціалізації та комунікації ветеранів. Участь у спортивних заходах сприяє згуртуванню ветеранів та їх сімей через спільне спілкування, прояву ініціативи у спортивній діяльності, адаптації та соціальній інтеграції. Організація спортивних заходів об'єднує ветеранів та їх сімей на основі спільних інтересів у команди та спортивні клуби. Командна діяльність підсилює відчуття єдності й колективний дух. Участь ветеранів у спортивних змаганнях допомагає розвивати впевненість у своїх силах, навички командної роботи та лідерства [4]. Командна діяльність сприяє встановленню дружніх стосунків, розумінню потреб, почуттів та емоцій усіх учасників колективу.

На завершення запропонуємо види спорту, які сприяють відновленню внутрішніх ресурсів ветеранів у межах реалізації індивідуальних програм фізичної реабілітації. До цих видів спорту належать: плавання, легка атлетика, стрільба з лука, настільний теніс та інші. Особливої уваги заслуговує адаптивний спорт, який набуває все більшої популярності серед ветеранів. Адаптивні види спорту допомагають пришвидшенню фізичної реабілітації та сприяють соціальній інтеграції ветеранів. Серед рекреаційних видів фізичної активності, які покращують здоров'я ветеранів доцільно відзначити такі: туризм, катання на лижах, скандинавська ходьба, піші прогулянки, наприклад, у передмісті та багато іншого.

Отже, спортивна діяльність є ефективним засобом фізичної реабілітації ветеранів, оскільки вона забезпечує комплексний підхід до відновлення фізичного, соціального й психологічного здоров'я, сприяє соціальній інтеграції та мотивує до активного життя. Завдяки адаптивним програмам і підтримці громади спорт є важливим інструментом, який допомагає ветеранам реалізувати свої життєві цілі.

Список використаних джерел

1. Клименко В. В. Психологія спорту : навч. посіб. Київ, 2006. 432 с.
2. Костюкевич В. М. Теорія і методика спортивної підготовки (на прикладі командних ігрових видів спорту) : навч. посіб. Вінниця, 2014. 616 с.
3. Черчик Л. М. Сутність та форми реабілітації ветеранів, учасників бойових дій та їх сімей. URL: <https://surl.li/nqhcqv> (дата звернення: 15.02.2025).
4. Hanna Zhara. War veterans' physical and sports rehabilitation in the conditions of veterans' spaces. *Science and education*. Odessa, 2024. № 3. С. 17–22.

ЗМІСТ

Августюк Марія, Демидюк Володимир Способи зменшення негативного впливу румінації в учасників бойових дій	3
Березюк Тетяна Соціально-психологічний супровід ветеранів війни та членів їх сімей	5
Вронська Вікторія Нові виклики в умовах війни: стратегії відновлення фізичного та ментального здоров'я вихованців	8
Галатюк Михайло. Спортивна діяльність як інструмент фізичної реабілітації та соціальної інтеграції ветеранів	10
Галушко Любов, Амурова Яна Особистісна психокорекція військовослужбовця як передумова самозбереження ментального здоров'я	14
Галушко Олена Психологічна підтримка ментального здоров'я сімей учасників бойових дій	16
Герасимчук Оксана Особливості поглядів на психологічні теорії агресії	19
Гільман Анна Особливості психічного здоров'я осіб, постраждалих внаслідок війни	24
Главінська Олена, Главінська Еліна Стратегії психологічного відновлення військовослужбовців та ветеранів бойових дій	26
Гуцалюк Ігор Адаптивний спорт як інструмент відновлення ветеранів	29
Джеджера Ольга Досвід країн НАТО в роботі з ветеранами з ПТСР	31
Демчук Олена, Артемова Ольга Військові з інвалідністю: шляхи подолання комунікативних труднощів	34
Денищук Інна Психологічна підтримка дітей під час війни в умовах закладу освіти	36
Дружиніна Інна Особливості соціально-психологічної підтримки членів сімей військовослужбовців	39
Марциновський Віталій, Загоруйко Геннадій. Витоки та причини розвитку синдрому вигорання у бійців у зоні бойових зіткнень	41
Ivashkevych Eduard, Kharchenko Yevhen Individual style of the activity of militaries	43
Каплун Олег, Фількіна Тетяна Посилення резильєнтності поранених учасників бойових дій та ветеранів через медіаторів	46
Карповець Максим. Перформативні методики у реабілітаційній та корекційній практиці в умовах війни	48
Кравченко Оксана Роль закладів вищої освіти у розвитку ветеранського руху	50
Кулаков Руслан. Збереження психічного здоров'я військовослужбовців як соціально-психологічна проблема	52
Кулакова Лариса Особливості використання арттерапії у роботі з військовими і ветеранами	55
Лазоренко Борис Комплексне забезпечення психологічного особистості та спільноти в умовах війни	57
Луцик Галина. Особливості психологічної реабілітації після війни: гендерні аспекти	59
Лютко Оксана. Алгоритм взаємодії з людьми з психічними розладами	61
Матласевич Оксана, Котовська Юлія Роль екзистенційних аспектів у посттравматичному зростанні студентської молоді	63
Mykhalchuk Nataliia, Ivashkevych Ernest Teenagers' experience of the war situation in Ukraine	66

Мовчко Олег. ПТСР і нічні кошмари, як війна залишає відбиток у свідомості та несвідомому	68
Молочко Ярослав Нарцисичний симптомокомплекс як механізм подолання бойового стресу та психологічної травми	71
Нелюб Євген Активний туризм як засіб поліпшення психоемоційного стану ветеранів війни в Україні	74
Немеш Олена. Психологічна допомога ветеранам та їх родинам	76
Нечипорук Любов, Килушик Тетяна Особливості надання соціальних послуг внутрішньо переміщеним особам в умовах воєнного стану	78
Ніколайчук Галина, Ногачевська Інна Відновлення ментального здоров'я ветеранів у процесі вивчення іноземних мов	81
Оксенюк Оксана Стратегії втручання у соціальній роботі з внутрішньо переміщеними особами (ВПО)	84
Остапчук Микола, Філоненко Руслана Забезпечення активної реабілітації ветеранів наданням підтримки у сфері освіти	87
Павелків Віталій Емоційна регуляція у ветеранів: виклики та шляхи подолання	89
Павелків Катерина Роль сім'ї та громади у процесі реінтеграції ветеранів у цивільне суспільство	91
Письменний Сергій Вплив психологічних травм партнерів на подружні стосунки викликаних війною	93
Пономаренко Вадим Гігієна сну як ключовий фактор відновлення здоров'я ветеранів	95
Петрук Людмила Особливості соціальної інтеграції та адаптації внутрішньо переміщених осіб в територіальних громадах	98
Пуха Наталія, Широких Анастасія Проблема стресу у підлітків під час війни	100
Савуляк Вікторія Християнське консультування як напрям психологічної допомоги	103
Ольга Созонюк Вплив воєнних дій в Україні на психічне здоров'я здобувачів вищої освіти	105
Стасюк Марія Захищеність психологічна як передумова конструктивного подолання особистістю стресової ситуації в умовах війни	107
Стеца Наталія Соціальна інтеграція дітей військовослужбовців: труднощі та перспективи	111
Супрун Віктор Психологічне благополуччя вагітних жінок в умовах війни: стратегії адаптації	113
Сяська Інна Стратегія соціальної реабілітації ветеранів та членів їх сімей в умовах війни в Україні	116
Тетеря Костянтин, Кротенко В. Теоретичні аспекти травматичного досвіду. Посттравматичний стресовий розлад і феномен посттравматичного зростання	119
Трохимчук Ірина Відновлення ментального здоров'я ветеранів засобами природи	122
Черноус Тетяна, Гордійчук Ірина, Баранович Софія Роль см'ї у подоланні наслідків материнської депривації та шкільної адаптації дітей в умовах війни	124
Чернієнко О. Відновлення фізичного здоров'я учасників бойових дій з вадами слуху	126
Юрчук Олена Особистісна резильєнтність як умова ефективності взаємодії психолога з учасниками бойових дій та ветеранами	128

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ.

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції,
проведеної в межах *Форуму з підтримки ветеранів, ветеранок та членів їх
сімей «Рівненська єдність»***

27-28 лютого 2025 року

Упорядники:
***проф. Р. Павелків, проф. Н. Корчакова,
проф. В. Безлюдна***

